

Міністерство освіти і науки України
Північно-Східний науковий центр НАН України та МОН України
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Тези

**72-ої наукової конференції професорів,
викладачів, наукових працівників,
аспірантів та студентів університету,
присвяченої 90-річчю
Національного університету
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»**

Том 1

21 квітня – 15 травня 2020 р.

Полтава 2020

ТЕРМІНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПЕРЕКЛАДУ ТЕХНІЧНИХ ТЕКСТІВ У СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Актуальність статті обумовлена стрімким розвитком інформаційних технологій, що тягне за собою зріст кількості термінологічних одиниць даної сфери. Технічні тексти насичені термінологією, яка несе у собі ключову інформацію. Неточності та помилки при використанні та перекладі термінів можуть слугувати причиною непорозумінь між фахівцями, що зайняті в одній професійній сфері. Виникає необхідність проаналізувати способи перекладу термінів у сфері інформаційних технологій, виявити найбільш часто вживані способи перекладу, а також вивчити природу, властивості та особливості перекладу термінів. Саме тому проблема перекладу термінології особливо актуальна у сучасному перекладознавстві [2, с. 65].

До науково-технічної літератури відносяться монографії, збірники, підручники, довідники, науково-популярна література з різних галузей техніки, супровідна документація тощо. Мова науково-технічної літератури містить власні особливості: граматичні, лексичні, фразеологічні.

Грамматична конструкція речень науково-технічних текстів має характерні особливості, до яких належать:

1. наявність довгих речень, що включають величезну кількість головних та другорядних членів. При цьому залежні від підмета і присудка слова часто стоять на відстані від того слова, яке вони визначають. Наприклад: *This approach possesses the advantage over the experimental method of greater flexibility.*

2. Вживання багатокomпонентних атрибутивних словосполучень. *Pulse microwave radar station; airfield surface movement indicator; ect.*

3. Використання визначень, утворених методом поєднання цілісних синтаксичних груп. *Temperature dependent* замість *dependent on temperature*. *Circulation induced effects* замість *effects induced by circulation*.

4. Використання синтаксичних систем, пасивних конструкцій, зворотів. Наприклад: *The application of electronics was changed our life.*

5. Наявність пропусків деяких службових слів (артиклів, допоміжних дієслів) особливо в таблицях, графіках, специфікаціях [1].

При перекладі таких конструкцій може виникнути небезпека втратити відчуття взаємозв'язку між компонентами речення, неперервності думки, оскільки пов'язані за змістом слова безпосередньо не співвідносяться між собою.

Найтиповішою лексичною особливістю науково-технічної літератури вважається насиченість тексту спеціальними термінами, термінологічними словосполученнями. Терміни тексту або ж

словосполучення мають свої лінгвістичні особливості, що властиві лише певній галузі науки і техніки.

У лінгвістичному аспекті окремі терміни можуть мати різні значення у межах певної конкретної науки. Наприклад, у машинобудуванні *valve* – клапан, а в радіотехніці *valve* – електрична лампа. Особливі проблеми для перекладу викликають випадки, коли термін позначає різні значення залежності від пристрою або ж оснащення. Наприклад, термін *key* – джерело, кнопка, перемикач. Вирішальним при перекладі неоднозначного терміну вважається контекст.

Найбільшою складністю при перекладі фахівці вважають терміни-неологізми. Вони не відображені, як правило, у словниках. Причому існує велика кількість фірмових назв, тобто найменувань тих або ж інших виробів, які випускає компанія. Крім визначень в технічних текстах особливе місце займають стандартні тексти і тиради (кліше). Останні містять ідіоми, стійкі вирази, низку готових фраз [2, с. 49].

Характерною рисою сучасної науково-технічної літератури вважається широке використання всіляких зменшень і абревіатур. Варто пам'ятати, що прийняті скорочення вважаються офіційними, загальноновизнаними і їх неможливо якимось чином змінювати або замінювати. Наприклад, *A.C.* – *alternating current*, *H.P.* – *horse power*.

Поміж інших жанрів науково-технічної літератури слід виокремити патентну белетристику, чия оригінальність полягає у канонічній формі опису патентів. Мова опису винаходів має особливості двох стилів: науково-технічного та офіційного, внаслідок цього переклад патентів має певні конкретні проблеми.

Отже, актуальність термінологічної проблематики весь час збільшується, при цьому на перше місце висувається порівняльне дослідження терміносистем, бо воно може допомогти глибше проникнути в суть специфічності будь-якої термінологічної системи.

Література

1. Богачик М. Особливості перекладу комп'ютерних скорочень в англомовних текстах. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». 2014. №49. С. 8-11.
2. Голованова Е. И. Когнитивное терминоведение / Е. И. Голованова. – Челябинск, 2008. – 180 с.
3. Гринев-Гриневиц С. В. Введение в терминоведение / С. В. Гринев-Гриневиц. – М.: Изд. центр «Академия», 2008. – 304 с.